

Marka Míková: **VARVARA**

Kniha o velrybím putování

Pohádkový příběh inspirovaný skutečnou velrybou, která překvapila celý svět.

Nejdřív nebyla nic. Jen taková kapka vody. Potom se to s ní začalo motat a točit a mrskat a prskat a bublat a ona vykřikla ze všech sil něco jako: „Já – jsem!“ Pak uslyšela mámin smích a tátův gejzír, jak tryská k obloze, a šplouchání a veselý zpěv...

Nová knížka Marky Míkové o velkém velrybím putování vznikla na základě skutečné události. V roce 2015 vědci změřili, že velrybí slečna Varvara z rodu majestátních plejtvákovců šedých uplavala na své cestě Pacifikem 22 500 km, což je nejdělsí dráha, jakou kdy nějaký savec urazil. Příběh velryby Varvary začíná jejím narozením v teplých vodách u pobřeží Kalifornie a pokračuje řadou dobrodružství, při kterých se Varvara naučí starat se nejen o sebe, ale i o druhé. Když to nejmíň čeká, potká nakonec i velkou lásku, a tak na své cestě za štěstím přece jen dopluje do cíle. Podmořský svět v knížce Marky Míkové není tichý ani němý, je plný příběhů a písniček. Ponořte se do něj a uslyšíte, co si zpívají a vyprávějí velryby, se kterými toho máme společného víc než jen zázračně krásnou planetu Zemi.

Varvara očima odborníků Plejtvákovci šedi žijí jen na severní polokouli. Vytvářejí zde dvě skupiny – východní a západní. Vědci měli za to, že se východní a západní plejtvákovci nekříží. Setkají se na zimovištích, ale na léto odplouvají každý jinam, tam, kde se narodili. Východní plejtvákovci cestují z Beringova moře podél Aljašky a Kalifornie až do vod u Baja California, kalifornského poloostrova, který náleží Mexiku. Západní pak při pobřeží Ruska až do korejských a japonských vod. Zatímco východní plejtvákovci jsou dobře probádáni a zdá se, že se jim opět daří, jejich západní příbuzní jsou na tom mnohem hůř. Proto se vědci v letech 2010 a 2011 snažili označkovat několik jedinců, aby podrobněji prozkoumali trasy jejich cest.

Jedním z plejtvákovců, kteří dostali satelitní vysílač, byla i zhruba devítiletá samice, kterou vědci pojmenovali Varvara. Značka na těle jí vydržela nejdéle, a vědci tak mohli skutečně sledovat její cesty. Přes léto se krmila v mořích u ostrova Sachalin, pak podle předpokladů na konci srpna odplula. Jaké však bylo překvapení vědců, když se nevydala na jih, ale na východ! Varvara přeplula celé Beringovo moře a pak zamířila podél pobřeží Aljašky na jih do Mexika. Několik týdnů pobyla u Baja California a na jaře roku 2012 se zase vrátila na Sachalin. Během této cesty překonala přes 22 500 km, což je dosud nejdělsí zaznamenaná migrace u savců. Varvara tak prokázala, že ani o největších zvířatech naší planety ještě neznáme nejzákladnější informace... A dala nám také naději, že západní plejtvákovci nevyhynou.

Plejtvákovec šedý (*Eschrichtius robustus*) patří mezi kytovce, je to tedy velký příbuzný delfínů. Dorůstá do délky 12 až 14 metrů a dosahuje hmotnosti 15 až 35 tun. Je tedy o něco delší než běžný autobus a zhruba stejně těžký. Už i novorozené mládě je pořádný kousek – takové velrybí miminko měří 4,8 metru a váží okolo 1,5 tuny, může se tak měřit s větším osobním autem. Plejtvákovci nemají zuby, pouze z horní čelisti jim visí rohovinové destičky s roztřepeným okrajem, nazývané kostice. Proto se řadí mezi kosticové kytovce, na rozdíl od ozubených kytovců, kam zařazujeme delfíny. Plejtvákovci žijí pouze na severní polokouli a v současnosti jen v Tichém oceánu. Každý rok se pravidelně stěhují mezi studeným Beringovým mořem, kde tráví léto, a jižnějšími oblastmi, kde se v teplých a klidných vodách páří a rodí mláďata. Ve studených mořích se především krmí, celé dny jen pomalu plují a cpou se, aby měli dostatek energie na dlouhou cestu. Plejtvákovci žijí stejně dlouho jako lidé, tedy i přes 80 let.

Plejtvákovec šedý patří k druhům, které se pohybují pomalu a plují blízko břehu, proto na ně měli obzvlášť spadeno velrybáři. Ještě před začátkem minulého století se je téměř podařilo vyhubit. Patří k prvním druhům kytovců, kteří byli prohlášeni za přísně chráněné. Díky tomu (především při březích Severní Ameriky) se plejtvákovci zotavili a laguny u Baja California zase každou zimu ožívají jejich voláním a cákáním. Plejtvákovci našli i ztracenou důvěru v lidi, setkávají se zde s místními rybáři i turisty a nechávají se od nich hladit a drbat.

Marka Míková

Spisovatelka, divadelní režisérka, herečka a hudebnice

Narodila se v Českých Budějovicích, vystudovala režii a dramaturgii na katedře loutkářství na DAMU. Pracovala v několika divadlech (Divadlo Minor v Praze, Divadlo Lampion na Kladně, Divadlo Bajka v Českém Těšíně, německá divadla v Ravensburgu a Zwickau). Hraje a zpívá ve skupině Zuby nehty, s níž natočila pět alb. Její knížky pro děti *Roches a Bžunda* (2001), *Knihafoss* (2007), *JO537* (2009) a *Žvejkačky* (2015) vyšly v nakladatelství Baobab, Mrakodrapy (2012) a Škvíry (2014) v nakladatelství Argo. Marka Míková byla několikrát nominována na cenu za nejlepší dětskou knížku v soutěži Magnesia Litera. Působí ve spolku Loutky v nemocnici, který se snaží ulehčit dlouhodobě nemocným dětem pobyt v nemocnici. Žije v Praze.

Miro Pogran

Akademický malíř, grafik a ilustrátor

Vystudoval Střední umělecko-průmyslovou školu v rodné Bratislavě, poté animovanou tvorbu na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze pod vedením profesora Miloslava Jágra. Má za sebou mnoho samostatných a kolektivních výstav doma i v zahraničí. Několikrát se zúčastnil *Bienále ilustrací Bratislava* i výstav *Le immagini della fantasia* v italském Sármede a *I colori del Sacro* v Padově. Samostatně vystavoval například v německých městech Hannover, Kolín nad Rýnem, Berlín či Lüneburg, v České republice v Galerii Františka Drtikola v Příbrami, v Galerii Perla, Židovském muzeu a Galerii DNM v Praze a na dalších místech. Opakovaně představoval svou tvorbu v Japonsku, kde nechal kousek svého srdce. Ilustroval různé učebnice a dětské knihy a vydal autorskou bibliofilii *Příběh o prameni*. Se svou rodinou žije a tvoří na Dobříši.

VARVARA. Kniha o velrybím putování

Autorka: Marka Míková

Ilustrace: Miro Pogran

Grafická úprava: Aleš Krejča

Odborná poradkyně: Olga Šimková

Odpovědná redaktorka: Renata Venclová

Rozsah: 108 stran

Vydalo nakladatelství Fantosos v roce 2015,

HYPERLINK “<http://www.fantasos.eu>” www.fantasos.eu

Tiskový servis: Věra Weinerová,

HYPERLINK “<mailto:vera@weiner.cz>” vera@weiner.cz, +420 603 517 504

Tisková zpráva a ilustrace ke stažení na:

HYPERLINK “<http://www.fantasos.eu>” www.fantasos.eu